

چگونه فرهنگ‌ها ساخته می‌شوند؟

مقالاتی پیرامون ترجمه‌ی ادبی

سوزان بسنت - آندره لفور

مترجم

نصراله مرادیانی

دبیر مجموعه

دکتر فرزانه فرحزاد

Printed in the Islamic Republic of Iran

فهرست

- معرفی مجموعه ۹
- یادداشت مترجم ۱۱
- دیباچه ۱۵
- پیش‌گفتار ۱۹
- مقدمه: ما در چه مرحله‌ای از مطالعات ترجمه قرار داریم؟ ۴۹
- فصل ۱. تأملات چینی و غربی پیرامون ترجمه ۷۱
- فصل ۲. چه موقع یک ترجمه دیگر ترجمه نیست؟ ۹۷
- فصل ۳. عمل ترجمه و اشاعه‌ی سرمایه‌ی فرهنگی: انه‌اید در انگلیسی ۱۲۹
- فصل ۴. پیوندزدنِ بذر: شعر و ترجمه ۱۶۳
- فصل ۵. گستره‌ی قیاس: کالوالا در انگلیسی ۲۰۱
- فصل ۶. هم‌چنان در دام هزارتوها: تأملاتی دیگر پیرامون ترجمه و تئاتر ۲۲۹
- فصل ۷. فرهنگ‌پذیرکردن برتولت برشت ۲۶۹
- فصل ۸. چرخش ترجمه‌ای در مطالعات فرهنگی ۲۹۹

مجموعه مقالات علمی و پژوهشی

مجموعه مقالات علمی و پژوهشی

مجموعه مقالات علمی و پژوهشی

مجموعه مقالات علمی و پژوهشی

مجموعه مقالات علمی و پژوهشی

مجموعه مقالات علمی و پژوهشی

معرفی مجموعه

کار ترجمه سابقه‌ای بسیار طولانی دارد، اما مطالعات ترجمه رشته‌ی دانشگاهی نسبتاً نوپایی است که به بررسی متن ترجمه، فرایند ترجمه و نقش ترجمه در جوامع و در دوران‌های تاریخی مختلف می‌پردازد. این رشته با رشته‌های دیگری چون زبان‌شناسی، روان‌شناسی زبان، جامعه‌شناسی، تاریخ‌نگاری و مطالعات فرهنگی تعامل دارد. یعنی هم ابزارهایی برای تحقیق در این رشته‌ها فراهم می‌کند و هم خود از یافته‌ها و ابزارهای پژوهشی استفاده می‌کند و راه را برای تحقیقات میان‌رشته‌ای هموار می‌کند.

تأسیس و گسترش مطالعات ترجمه در مقاطع مختلف دانشگاهی، انگیزه فراهم آوردن برای معرفی مطالب اصلی این رشته به پژوهشگران مترجمان، مدرسان ترجمه، ترجمه‌آموزان و همه‌ی کسانی که با جنبه‌های نظری و عملی ترجمه سر و کار دارند و به آن‌ها می‌پردازند، کتاب حاضر جزئی از مجموعه‌ی بزرگ «آشنایی با مطالعات ترجمه»

است که به کمک دست اندرکاران و علاقه‌مندان مطالعات ترجمه در ایران و به همت نشر قطره به این منظور تهیه شده است.

دبیر مجموعه

فرزانه فرح زاد

دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی

یادداشت مترجم

کتاب حاضر یکی از مهم‌ترین کتاب‌های نوشته‌شده در رشته‌ی مطالعات ترجمه و مقالات آن نوشته‌ی دو تن از برجسته‌ترین نظریه‌پردازان رشته‌ی است که در آن هنگام رشته‌ی نوپا بود. البته مطالعات ترجمه هنوز هم، نه تنها در کشور ما بلکه هم‌چنین در تمام دنیا، رشته‌ی دانشگاهی تازه‌ای به حساب می‌آید. رشته‌ای که خصلت میان‌رشته‌ای آن موجب شده است درهای حوزه‌های بسیاری که با این رشته در ارتباط هستند به روی پژوهش‌های احتمالی در آن باز باشد. از این رو، ناگفته‌های بسیاری، هم در این رشته و هم در زمینه‌ی ارتباط آن با سایر رشته‌ها، وجود دارد.

بسنت و نفور همواره، و خصوصاً در این کتاب، تلاش کرده‌اند قلمرو مطالعاتی این رشته را گسترش دهند. از این رو تأملات آنان پیرامون ترجمه فراتر از رویکردهای صرفاً زبان‌شناختی سنتی می‌رود. ترجمه‌ی کتاب حاضر نه تنها می‌تواند خواننده‌ی ایرانی را با رشته‌ی

مطالعات ترجمه و پیشرفت‌های به‌عمل‌آمده در آن تا اواخر قرن بیستم آشنا کند، بلکه هر مقاله‌ی آن، درعین‌حال، می‌تواند این آگاهی را به خواننده بدهد که مطالعه‌ی موردی پیرامون مسائلی که امروز مطالعات ترجمه به آن می‌پردازد به چه شیوه‌ای انجام می‌گیرد. برای مثال، با خواندن این مقاله‌ها خواننده پی می‌برد که چگونه به‌واسطه‌ی ترجمه، فنلاندی‌ها برای خود حماسه‌ی ملی می‌سازند یا چگونه به‌واسطه‌ی ترجمه، تصویری خاص از برشت یا چخوف در امریکا ساخته می‌شود، چرا تعریف ترجمه برای کشورهای مختلف، به‌عنوان مثال چین و کشورهای غربی، تفاوت دارد، تفاوت ترجمه‌ی تتاتر و شعر چیست.

باید امیدوار بود مطالعه‌ی این کتاب ما را درباره‌ی شکاف همیشه حاضر میان تئوری و عمل ترجمه آگاه‌تر سازد. این فاصله بین تئوری و عمل در کشور ما در حوزه‌های دیگر علوم انسانی نیز به چشم می‌خورد. گاه ترس از تئوری خود را در عبارات آنانی که دست به ترجمه می‌زنند نشان می‌دهد: «کسی که تئوری (ترجمه) بخواند نمی‌تواند ترجمه کند» یا «تئوری ترجمه هیچ ربطی به ترجمه‌کردن ندارد». نقطه‌ی مقابل این شرایط هم صادق است: نظریه‌دانان ترجمه دست به ترجمه نمی‌زنند، و اگر هم این کار را بکنند تنها محدود به یک یا چند ترجمه‌ی تفننی است، صرف‌نظر از موضوع متون و کیفیت ترجمه‌ی ایشان. کتاب حاضر می‌تواند هم چیزهایی به مترجمان و هم چیزهایی به نظریه‌دانان ترجمه بیاموزد.

ذکر این نکته لازم است که پیش‌گفتار ادوین گنتزلر و توضیح جامع او درباره‌ی هر فصل کتاب و مقدمه‌ی خود نویسندگان مقالات پیرامون هدف کتاب و هدف رشته‌ی مطالعات ترجمه و پیشرفت اخیر آن مرا از نوشتن مقدمه‌ای بر کتاب معذور کرده است.

در پایان، باید از سهیلا سمائی که بعضی از منابع مورد نیاز را در اختیارم گذاشت، تمام کتاب را خواند و درباره‌ی بعضی از جملات راهنمایی‌هایی کرد تشکر کنم. هم‌چنین جا دارد از دکتر فرزانه فرحزاد برای یاری ایشان در چاپ کتاب تشکر کنم.

نصراله مرادیانی

پاییز ۹۱